

УДК 351.7.08 : 37 (477)

Трегубенко Галина Петрівна

*старший викладач кафедри державного управління і права
Полтавського національного технічного університету ім. Юрія Кондратюка,
аспірант кафедри права та європейської інтеграції
Дніпропетровського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДВИЩЕННІ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Трегубенко Г. П.

Використання інноваційних технологій у підвищенні рівня професійної компетентності державних службовців

Анотація. Розкрито теоретичні та практичні аспекти використання інновацій в освіті державних службовців. Проведено аналіз значимості інноваційних технологій у процесі підвищення рівня професійної компетентності державних службовців, виявлення найбільш розповсюджених з цих технологій. Показано переваги для слухачів курсів підвищення кваліфікації, які вони одержують при використанні вебінару. Сформульовано низку рекомендацій щодо доцільності використання певних видів вебінарів у процесі підвищення кваліфікації.

Ключові слова: вебінар, технологія, форма навчання, метод навчання, онлайн-навчання, мультимедійна презентація, дистанційна робота.

Trehubenko H. P.

Use of innovative technologies in raising the level of professional competence of civil servants

Abstract. The article reveals theoretical and practical aspects of the use of innovations in education of civil servants. Analysis of the significance of innovative

technologies in the process of raising the level of professional competence of civil servants has been made, identifying the most widespread of these technologies. It describes the advantages for students of the advanced training courses they receive when using the webinar. A number of recommendations on the expediency of using certain types of webinars in the process of advanced training has been provided.

Keywords: webinar, technology, form of education, teaching method, e-learning, multimedia presentation, remote work.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасний стан розвитку інститутів публічного управління в Україні характеризує стійка тенденція до запровадження нововведень у їх діяльність. Забезпечити реалізацію на практиці відповідних завдань можливо лише за умови використання випереджаючих інноваційних підходів у процесі підвищення рівня професійної компетентності державних службовців та працівників органів місцевого самоврядування. Іншими словами, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів публічного управління повинні не лише надавати інформацію про нові підходи в організації роботи державної служби, не тільки продукувати сучасні вміння у практичній роботі, але, найголовніше, формувати у державних службовців розуміння необхідності та перспективності інновацій. Механізмом, який має закласти міцний фундамент такого розуміння, є форми, методи та технології, що використовуються в процесі навчання державних службовців. І якщо формам навчання (наприклад, лекції, семінарські заняття) притаманні сталість та консерватизм, то технології за своєю сутністю спрямовані на новаторство.

Подібна тенденція у навчальному процесі державних службовців цілком відповідає загальній парадигмі сучасної педагогіки. «Педагогічна практика вимагає створення відносно простого і в той же час максимально універсального інструментарію здійснення особистісного і професійного розвитку студентів. Даний інструментарій має розкрити структуру цього розвитку та його динаміку в інноваційних технологіях навчання, у моделюванні самого освітнього середовища» [1, с.9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що ряд українських науковців заклали концептуальні основи у вивченні питання про підготовку державних службовців, у тому числі на засадах інноваційних підходів, а саме: В.Б.Авер'янов, В.П.Андрущенко, В.Г.Атаманчук, В.М.Бебик, М.Ф. Головатий, С.А.Калашнікова, Б.О.Кравченко, В.І.Луговий, С.В.Майборода, П.І.Надолішній, Н.Р.Нижник, І.Ф.Надольний, В.А.Ребкало, С. М. Серьогін, І. Шпекторенко, С.Хаджирадаєва та інші.

Необхідно зазначити, що дослідити питання про інноваційні технології у навчальному процесі було б не можливо без ґрунтовного доробку педагогічної науки, зокрема, таких дослідників як: В.Беспалько, І.Лернер, М.Скаткін, В.Сластьонін, С.Сисоєва, О.Пометун.

Метою статті є аналіз значимості інноваційних технологій у процесі підвищення рівня професійної компетентності державних службовців, виявлення найбільш розповсюджених з цих технологій

Виклад основного матеріалу дослідження. З'ясувати питання щодо ролі і місця інноваційних технологій в підвищенні рівня професійної компетентності державних службовців не можливо без розуміння того базового змісту, що вкладають науковці у саме поняття технології. Зокрема, у педагогічній літературі термін «технологія» використовують у таких значеннях [2]: 1) як синонім понять «методика» чи «форма організації навчання» (технологія спілкування, технологія взаємодії, технологія організації індивідуальної діяльності); 2) як сукупність усіх використаних у конкретній педагогічній системі методів, засобів і форм (традиційна технологія навчання, інноваційна технологія тощо); 3) як сукупність і послідовність методів і процесів, спрямованих на одержання запланованого результату. Отже, технологія навчання – це упорядкована сукупність і послідовність методів і процесів, які забезпечують реалізацію проекту дидактичного процесу і досягнення діагностованого результату.

Фахівці визначають цілий ряд сучасних технологій навчання, які широко використовуються у вищих навчальних закладах [3]:

- диференційоване навчання;
- проблемне навчання;
- ігрові технології навчання;
- інформаційні технології навчання;
- кредитно-модульна технологія навчання;
- особистісно-орієнтоване навчання.

З перерахованого вище найбільшого розповсюдження як інновація набули інформаційні технології навчання, які виступають методологією і технологією навчально-виховного процесу з використанням новітніх електронних засобів.

Мультимедійні технології у підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації державних службовців відіграють надзвичайно важливу роль з огляду на необхідність використання мультимедіа у практиці їх професійної діяльності. Адже в процесі навчання студенти (слухачі) не лише сприймають лекційні матеріали за допомогою інноваційних технологій, але ще й одержують можливість ознайомитись з принципами та особливостями подачі інформації за допомогою мультимедіа та відчутти на власному досвіді, як така інформація сприймається.

Про актуальність використання мультимедійних технологій в діяльності органів публічного управління свідчать розробки практичних порад щодо їх підготовки та застосування [4, с.111-119]. Зокрема, це стосується підготовки мультимедійної презентації – електронного документу, який представляє собою набір слайдів, призначених для демонстрації аудиторії. Фахівці формулюють цілі та етапи підготовки мультимедійної презентації, розкривають поетапність дій при її створенні, рекомендують державним службовцям притримуватися певних правил та керуватися чіткими принципами. Рекомендації носять цілком практичний характер щодо підбору шрифтів, кольорів, використання анімації, оформлення заголовків. Урахування висловлених спеціалістами порад дозволить державним службовцям підготувати мультимедійну презентацію, яка лише полегшить сприйняття аудиторією відповідного матеріалу, не зменшуючи

офіційного тону презентації.

Тенденції гармонійного поєднання лекції як форми навчання з мультимедійними технологіями знаходять відображення і в перспективних планах розбудови освіти державних службовців у окремих регіонах держави. Зокрема, за результатами тривалих та масштабних досліджень науковцями була розроблена Програма вдосконалення та уніфікації ергономічних умов навчання, підвищення кваліфікації та професійної діяльності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування Харківської області на 2012 – 2016 рр. [5, с.238-242]. Механізм реалізації положень Програми передбачав створення на обласному рівні двох мультимедійних лекторії на 40 та 50 місць; на районному рівні – мультимедійних лекторії на 25 – 50 місць. Харків'яни запланували створити Навчально-тренінговий центр з 4 мультимедійними лекторіями на загальну кількість 280 місць.

Суттєво вплинули сучасні технології і на таку традиційну форму навчання як семінар, що навіть відобразилося у назві – вебінар (від англійського web – «мережа» та seminar – «семінар»). Вебінар – це спосіб організації зустрічей онлайн, формат проведення семінарів, тренінгів та інших заходів за допомогою Інтернету. Вебінар визначається науковцями і як «технологія, яка забезпечує проведення інтерактивних навчальних заходів у синхронному режимі і надає інструменти для дистанційної спільної роботи учасників» [6, с.119].

Важливою педагогічною складовою в організації і проведенні вебінарів є «забезпечення інтерактивності й постійного взаємозв'язку з учасниками, їх спілкування в режимі реального часу». Дослідники вказують, що інтерактивність вебінару може бути забезпечена різними методами [6, с.120]: он-лайн опитування учасників, візуалізація обговорення, можливість конспектування під час вебінару і можливість ставити запитання, обмін файлами та наявність функції запису і подальшого поширення змісту вебінару.

Особливого значення набувають ті можливості, які надає навчання за допомогою вебінару для освіти дорослих. Зрозуміло, що повною мірою це

стосується і проблем, пов'язаних з організацією підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців. Так, науковці вказують на ряд переваг для слухачів курсів підвищення кваліфікації, які вони одержують при використанні вебінару [6, с.127]:

- немає потреби у фізичній присутності на семінарі;
- відсутність часових обмежень, наявний запис дозволяє оптимізувати робочий час;
- створення бази освітніх вебінарів, переглянути які можна у зручний для слухача час;
- можливість робити власні нотатки під час вебінару;
- вебінар є готовим електронним продуктом, який може бути результатом спільної діяльності викладача і студентів/слухачів.

У практиці навчання державних службовців вебінари здобули належне визнання, що дало можливість спеціалістам (наводимо дані опубліковані фахівцями Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів Міністерства доходів і зборів України) сформулювати ряд рекомендацій щодо доцільності використання певних видів вебінарів у процесі підвищення кваліфікації [7]:

- навчальний вебінар – надання нової інформації за певною актуальною темою (подібний до лекції в навчальному процесі, а також може застосовуватися як короткотерміновий семінар (від декількох годин до днів) по тематиці змін у законодавстві або нових правилах надання послуг) з відповідями на запитання та дискусіями;
 - інформаційний вебінар – носить загальний характер, включає більше інтерактивних форм роботи, більше інформує, ніж навчає;
 - вебінар-тренінг – спосіб перевірки виконання слухачами завдань семінарів та практичних занять; реалізується у вигляді кількох занять;
 - консультаційний вебінар (вебінар-підтримка) – форма проведення консультацій керівника щодо випускних робіт в дистанційному форматі;
 - вебінар in-class – підключення слухачів, які займаються в режимі

вебінару до заняття в класі, дозволяє отримати синергичний ефект за рахунок взаємодії слухачів з різним досвідом.

Про те, що вебінари зарекомендували себе як цілком ефективна та практична форма навчання, свідчать чималі приклади їх використання у навчанні державних службовців. Наведемо лише декілька прикладів:

– вебінар на тему «Удосконалення законодавства про державну службу України. Нова редакція Закону України «Про державну службу» відбувся 6 травня 2013 року на базі Державного закладу післядипломної освіти «Сумський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій». Його слухачами стали державні службовці апаратів районних державних адміністрацій, які не підвищували кваліфікації 5 років та державні службовці, уперше прийняті на державну службу в апарати райдержадміністрацій [8];

– на базі цього ж освітнього закладу 24 травня 2013 р. відбувся вебінар на тему «Конституція України – правова основа державного будівництва», в якому взяли участь представники всіх районів Сумської області, а загальна кількість учасників перевищувала 60 осіб [9];

– для працівників Дарницької райдержадміністрації було проведено 19 червня 2014 року вебінар на тему «Зміни до Конституції України щодо децентралізації державної влади» та 23 жовтня 2014 року – вебінар «Професійна етика та етикет державного службовця» [10];

– Київський міський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій провів цілий ряд вебінарів з різноманітної тематики, а саме: 29 жовтня 2013 року вебінар на тему «Публічний виступ»; 10 квітня 2014 року «Взаємодія влади з громадянами, медіа, НГО: нові комунікативні інструменти»; 15 квітня 2014 року «Алгоритм продуктивного мислення»; 22 квітня 2014 року «Європейська інтеграція. Євроатлантичне співробітництво України»; 22 травня 2014 року «Форматування тексту в

редакторі Microsoft Office Word 2007»; 19 червня 2014 року «Зміни до Конституції України щодо децентралізації державної влади»; 15 вересня 2014 року «Конфлікти та їх попередження» (для державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування V-VII категорій посад) [11].

Вебінар є мультимедійним інструментом для організації онлайн-навчання та ділового спілкування з цілою низкою віртуальних комунікацій, що значною мірою сприяє оптимізації процесу навчання. Зазначимо, що залишаються не врегульованими питання законодавчого закріплення навчання у формі вебінару та, пов'язані з цим, питання захисту прав інтелектуальної власності на матеріали викладачів, що використовуються в ході їх проведення [12, с.174].

Висновок. Інноваційні технології, що використовуються в процесі підвищення рівня професійної компетентності державних службовців, є найбільш розповсюдженим механізмом запровадження нововведень у навчання кадрів публічного управління. З-поміж цілого ряду сучасних технологій навчання потужно розвиваються інформаційні технології, пов'язані з широким використанням у практиці навчального процесу сучасних електронних засобів та можливостей Інтернету. На сьогоднішній день у більшості регіонів України підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації державних службовців здійснюється з використанням мультимедіа та шляхом проведення вебінарів. Отже, можна стверджувати, що використання інноваційних мультимедійних технологій у традиційних формах навчання значним чином трансформує самі ці форми, надаючи їм модерного новаційного звучання. Крім того, доцільно підкреслити, що використання мультимедійних технологій у навчанні державних службовців має не лише безпосередній освітній вплив, але й опосередкований – це ознайомлення з досвідом використання мультимедіа у публічних виступах.

Література :

1. Стрельніков В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації

викладачів МІПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельников, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.

2. Чайка В.М. Основи дидактики : Навчальний посібник [Електронний ресурс] / В.М.Чайка. – Київ : Академвидав, 2011. – 240 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1584072030815/pedagogika/osnovi_didaktiki

3. Руснак І.С. Педагогіка і психологія вищої школи : Навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / І.С.Руснак, М.Г.Іванчук. – Чернівці : «Букрек», 2011. – 176 с. – Режим доступу: <http://bibl.com.ua/pshologiya/3394/index.html?page=6>

4. Комунікативна компетентність державних службовців яка елемент модернізації системи державної служби / Івано-Франківський центр науки, інновацій та інформатизації. – Івано-Франківськ, 2012. – 154 с.

5. Ландсман В. Удосконалення та уніфікація ергономічних умов навчання, підвищення кваліфікації та професійної діяльності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування Харківської області / В.Ландсман // Ефективність державного управління : Збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 33. – С.235-242.

6. Морзе Н.В. Вебінари як засіб підвищення кваліфікації викладачів / Н.В.Морзе, А.Б.Кочарян, Л.О.Варченко-Троценко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2014. – Том 42. – № 4. – С.118-130.

7. Баранцева К.К. Методичні поради з проведення вебінарів[Електронний ресурс] / К.К.Баранцева, Свешніков С.М. – Режим доступу: <http://2014.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=52>

8. Вебінар «Удосконалення законодавства про державну службу України. Нова редакція Закону України «Про державну службу»» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scpo.sumy.ua/400-vebnar-udoskonalennya-zakonodavstva-pro-derzhavnu-sluzhbu-ukrayini-nova-redakcyia-zakonu-ukrayini-pro-derzhavnu-sluzhbu.html> – Назва з екрану.

9. Вебінар «Конституція України – правова основа державного будівництва» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scpo.sumy.ua/272->

vebnar-konstitucya-ukrayini-pravova-osnova-erzhavnogo -budvniictva.html – Назва з екрану.

10. Звіт про роботу Дарницької районної в місті Києві державної адміністрації у 2014 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.google.com.ua/url?url=http://darn.kievcity.gov.ua/files/2015/2/4/zvitz2014rik>. – Назва з екрану.

11. Київський міський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій : Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cрк.org.ua/index.php?option=com_content&view=article

12. Трегубенко Г.П. Організаційно-правові аспекти управління інтелектуальною власністю в контексті дистанційного навчання державних службовців / Г.П.Трегубенко // Проблеми та перспективи удосконалення управління інтелектуальною власністю : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 28 березня 2013 року, м. Полтава. – Полтава : ПолтНТУ, 2013. – 176 с.

References :

1. Strelnikov V. Yu. (2013). Suchasnitekhnolohiinavchannia u vyshchiishkoli : modulnyiiposibnykdliaslukhachivavtorskykhkursivpidvyshchenniakvalifikatsiivyklad achiv MIPK PUET [Modernlearningtechnologiesinhighereducation: modularmanualforstudentsoforiginaladvancedtrainingcoursesforteachers IIAS PUET]. Poltava, PUET. 309 p. [inUkrainian].

2. Chaika V.M. (2011). Osnovydydaktyky. [online]. Available: http://pidruchniki.com/1584072030815/pedagogika/osnovi_didaktiki.

3. Rusnak I.S. (2011). Pedahohika i psykholohiiavyshchoishkoly. [online]. Available: <http://bibl.com.ua/pshologiya/3394/index.html?page=6>.

4.

Komunikatyvnakompetentnistderzhavnykhsluzhbovtivvyakelementmodernizatsiisystemyderzhavnoisluzhby

[Communicative competence of civil servants as an element of modernization of civil service system]. Ivano-Frankivskyi tsentr nauky, innovatsii ta informatyzatsii [Ivano-Frankivsk Center for Science, Innovation and Informatization], 2012. -154 p. [in Ukrainian].

5. Landsman V. (2012).

Udoskonalennia ta unifikatsiia ergonomichnykh umov navchannia, pidvyshchennia kvalifikatsii ta profesiinoi diialnosti derzhavnykh sluzhbovtsiv ta posadov yk hosib mistsevoho samovriaduvannia Kharkivskoio oblasti [Improvement and unification of ergonomic learning environment, advanced training and professional activity of civil servants and officials of local self-government of Kharkiv region]. Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia [Effectiveness of public administration]. Vol. 33. p. 235-242. [in Ukrainian].

6. Morze N.V. (2014).

Vebinary yak zasib pidvyshchennia kvalifikatsii vykladachiv [Webinars as a means of improving the professional development of teachers]. Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia [Information technologies and mediums of instruction]. Vol. 42. n. 4. p. 118-130. [in Ukrainian].

7. Barantseva K.K. Metody chni porady z provedennia vebinariv. [online]. Available: <http://2014.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=52>.

8. Vebinar «Udoskonalennia zakonodavstva pro derzhavnu sluzhbu Ukrainy. Novoredaktsiia Zakonu Ukrainy «Pro derzhavnu sluzhbu»». [online]. Available: <http://scpo.sumy.ua/400-vebnar-udoskonalennya-zakonodavstva-pro-derzhavnu-sluzhbu-ukrayini-nova-redakcyia-zakonu-ukrayini-pro-derzhavnu-sluzhbu.html>.

9. Vebinar «Konstytutsiia Ukrainy-pravova osnova derzhavnoho budivnytstva». [online]. Available: <http://scpo.sumy.ua/272-vebnar-konstitucyia-ukrayini-pravova-osnova-erzhavnogo-budvniictva.html>.

10. Zvit pro robotu Darnytskoi raionnoi v misti Kyie viderzhavnoi administratsii u 2014 rotsi. [online]. Available: <http://www.google.com.ua/url?url=http://darn.kievcity.gov.ua/files/2015/2/4/zvitza2014rik>.

11.

Kyivskyimiskyitsentrperepidhotovkytapidvvyshchenniakvalifikatsiipratsivnykivorhani vderzhavnoivladytamistsevohosamovriaduvannia, derzhavnykhpidpryiemstv, ustanov i orhanizatsii. [online]. Available: http://cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article.

12. Trehubenko H.P. (2013). Orhanizatsiino-pravoviaspektyupravlinniaintelektualnoiuvlasnistiu v kontekstidystantsiinohonavchanniaderzhavnykhsluzhbovtiv[Organizational and legal aspects of intellectual property management in the context of distance learning of civil servants].In:Problemy ta perspektyvyudoskonalenniaupravlinniaintelektualnoiuvlasnistiu :materialyvseukrainskoinaukovo-praktychnoikonferentsii(28 bereznia, 2013 r.). [Problems and prospects for improving intellectual property management: materials of the all-ukrainian scientific and practical conference(28 March 2013).]. Poltava, PoltNTU. 2013.[in Ukrainian].